

Megálló

Szilágyi Teréz kiállítása

Fészek Galéria, Herman-terem

2015. február 11–2015. március 6.

Szó szerint szédítő Szilágyi Teréz helyspecifikus installációja, a Fészek Klub rotundájában, mely a fényt és az árnyékot, a mozgást, a teret, sőt még a nézőt is egy nagy árnyjátékba komponálja. A művet egyetlen villanykörte, és egy fekete krepp papírból készült „lámpaernyő” kelti életre, melybe Szilágyi Teréz kecsesen kanyargó motívumokat vágott. Az apró mintázatok a falon hatalmas árnyékokká duzzadnak, és ha óvatosan megbillentjük az installációt, a terem ringlispállé változik: mozog a talaj, a fal, sőt mi magunk is, az egymást kergető árnyékok repetitív körtáncát, a néző(k) fel-fel bukkanó óriás sziluettje töri meg.

Szilágyi Terézt régóta foglalkoztatja a fény, pontosabban a fény útja, és annak tűnékeny – az ablakon beszűrődő, a redőny rései közül előbukkanó, a lépcsőház sötét zugaiban felsejlő – jelenései. A fény finom játékának, a legkülönbözőbb szegletekben megbújó részleteit nagyítja ki, melyek ezerféleképpen jelennek meg a világosság és a sötétség találkozásában. Ugyanakkor a fény, munkáinak önálló kompozíciós (építő)eleme is: a figurativitás és a nonfigurativitás határán járó, „pszeudo geometrikus” enteriőrök tektonikájának szervező motívuma. Szilágyi képei a fény életének pillanatnyi, örökké változó kaleidoszkópját merevítik ki, és a fényjátékok e tiszta szemléletében megszűnik az idő, pontosabban a szubjektív, a belső idő ölt testet. A most bemutatott munka előzménye, a 2010-ben, Kovács Lolával közösen készített *Égéstükör–Et in terra* című installáció, mely egy római padlózat geometrikus mintázatát, egy felülről megvilágított, a plafonra erősített formával, a padlóra vetítette, „felcserélve”, illetve egymás tükörképévé változtatva a földet és az égboltot.

A *Megálló* is a fény és az idő szövetéből fonódik, de itt fordított a folyamat: nem az időtlenség, hanem az állandóság hiánya mozgatja: fény és árnyék, csavarodó, forgó, monoton – és a nézők spontán mozgásával mégis újra és újra megtörő – ritmusában csak a változás konstans. Az érzékelés káoszának e nagy színjátékában a főszereplők mi vagyunk. A játékban mindenki a maga módján vesz részt: eszünkbe juthat a nietzsche-i szkepticizmus; „*A számtalan villódzó naprendszerbe szétporciózott Világmindenség egyik félreeső szegletében volt egyszer egy égitest, amelyen bizonyos okos állatok kitalálták a megismerést.*”¹ Lehet az érzékelés görbe tükre: az apollói értelem fényét, az érzéki, a reflektálatlan dionüszoszi princípium veszi át. Vagy talán éppen ellenkezőleg, „megelevenedett” barlanghasonlat, melyben a platóni kérdés visszhangzik: „(...) *gondolod, hogy ezek az emberek önmagukból és egymásból valaha is láhattak-e bármi egyebet, mint azokat az árnyékokat, amelyeket a tűz a barlangnak velük szembe lévő falára vetített?*”², és az érzékcsalódások e katarziséban, a maradandó, a változatlan világ fénye sejlik fel.

Konkoly Ágnes

¹ Nietzsche, Friedrich: A nem morálisan fölfogott igazságról és hazugságról, (ford. Tatár Sándor), in: *Athenaeum* I. (1992) 3, 32.

² Platón: *Állam*, (ford. Steiger Kornél), Atlantisz, Budapest, 2014, 515a.